

STILLING SOM DOMMER VED DEN EUROPEISKE MENNESKERETTSDOMSTOL

1. Oppdraget

Dommer Erik Møse ved Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har varslet at han ønsker å fratre sin stilling med virkning fra juli i år. Norske myndigheter skal derfor nominere norske kandidater til stillingen. Nominasjonen skal danne grunnlag for Parlamentarikerforsamlingens valg i oktober 2018.

Justis- og beredskapsdepartementet vedtok 09.02.2018 «Oppdatert prosedyre for nominasjon av kandidater til stillingen som norsk dommer ved Den europeiske menneskerettsdomstolen», heretter kalt «den oppdaterte prosedyren». I medhold av denne oppnevnte departementet den 14. mars 2018 en innstillingskomité med følgende sammensetning:

- Sorenskriver Yngve Svendsen (leder)
- Høyesterettsdommer Bård Tønder
- Advokat Elisabeth Stenwig, Regjeringsadvokaten
- Advokat Magnhild Pape Meringen
- Fagdirektør Anine Kierulf
- Professor Vibeke Blaker Strand
- Spesialrådgiver Morten Ruud

Komiteen skal iht. den oppdaterte prosedyren pkt. 2.2.:

«vurdere dem som søker stillingen som norsk dommer ved EMD og innstille tre av disse, i alfabetisk rekkefølge, som kandidater til stillingen. Så langt mulig skal minst én av kandidatene være av det kjønn som på den aktuelle tiden er underrepresentert i EMD. Vurderingen av søkerne skal baseres på kvalifikasjonskravene i henhold til utlysningen og det som ellers er uttalt av Europarådets parlamentarikerforsamling, de innkomne søknadene, intervjuer med aktuelle kandidater og innhenting av referanser. Engelsk- og franskkunnskapene til kandidater som det kan være aktuelt å innstille, skal dokumenteres eller testes.

Innstillingskomiteen kan innhente råd fra relevante eksterne aktører, og den kan benytte ekstern kompetanse for å vurdere aktuelle kandidaters språkkunnskaper. Komiteen bør innhente råd fra tidligere norske dommere. Komiteens innstilling skal begrunnes og fremlegges for Justis- og beredskapsdepartementet.»

Komiteen har nå avgitt sin innstilling, og innstilt følgende tre kandidater (i alfabetisk rekkefølge):

- lagdommer Elizabeth Baumann
- høyesterettsdommer Arnfinn Bårdsen
- professor Jørgen Aall

I e-post av 06.04. har departementet anmodet om at komiteen også utarbeider nærværende dokumentet, som inneholder en «sammenfatning av komiteens omtale/vurderinger av de tre som innstilles - til offentlig bruk».

2. De sentrale momentene ved komiteens vurdering

Komiteen har vurdert søkerne på grunnlag av det som fremgår av Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) og den oppdaterte prosedyren.

EMK artikkel 21 nr. 1 bestemmer følgende om kravene til dommere ved EMD (i norsk oversettelse):

«Dommerne skal ha høy moralsk karakter og må enten sitte inne med de kvalifikasjoner som kreves for å bli utnevnt til høye juridiske embeter, eller være rettskyndige personer med anerkjent kompetanse.»

I den oppdaterte prosedyren punkt 2.1 fremgår:

«For å komme i betraktning må søkere ha juridisk embetseksamen/universitetsgraden cand. jur eller mastergrad i rettsvitenskap, samt relevant juridisk yrkeserfaring. Søkere bør ha bred kjennskap til det norske rettssystemet og til menneskerettighetene, god skriftlig og muntlig fremstillingsevne på engelsk eller fransk og i det minste evne til å lese og forstå det andre språket. Det vil særlig bli lagt vekt på søkerens faglige dyktighet, personlige egnethet og språkkvalifikasjoner, og på de krav til høy moralsk karakter og uavhengighet som følger av EMK artikkel 21 (og av domstoloven § 55 for norske dommerembeter). Dommerne velges for et tidsrom på ni år og kan ikke gjenvelges. Perioden utløper ved fylte 70 år. Kandidatene bør ha anledning til, og være motivert for, å sitte i stillingen hele perioden. De bør helst ikke ha hatt befatning med så mange enkeltsaker som sannsynlig kommer til behandling i EMD, at det mer enn unntaksvis vil være behov for oppnevning av ad hoc-dommer.»

3. Omtale/vurderinger av de innstilte

a) Elizabeth Baumann:

1. Formell bakgrunn:

Baumann (59 år) avla juridisk embetseksamen i 1984 i Bergen. Hun tok doktorgrad (PhD) ved Universitetet i Bergen (2011). Avhandlingen omhandler statenes plikt til å straffeforfølge

internasjonale forbrytelser og er tverrfaglig, idet den berører sentrale elementer i den internasjonale strafferetten, folkeretten og menneskerettskonvensjonene. Til sammen har hun 33 års yrkeserfaring som jurist.

Yrkeserfaring:

2013-d.d.	Lagdommer Borgarting lagmannsrett
2015-16	Justisdepartementet, Legal Advisor i Styrkebrønnen, Moldova
2000-13	Tingrettsdommer Stavanger tingrett
2007	Justisdepartementet, Legal Advisor i Styrkebrønnen, Afghanistan
1997-00	Tingrettsdommer Jæren tingrett
1995-96	Advokat i Adv.firmaet Ueland, Øverland, Gjerde, Kleiberg og Baumann
1992-95	Partner i Advfirma Ueland m.fl.
1990-92	Adv.fullm. i Adv.fm. Våland og Staalesen
1988-90	Dommerfullmektig Jæren tingrett
1986-88	Adv.fullm. i Adv.firmaet Helljesen, Smedsvig og Sørskår
1985-86	Politifullmektig ved Stavanger politikammer
1985	Førstesekretær ved Statens Vegvesen, Lillehammer

Baumann har vært medforfatter av boken “Restorative justice and criminal justice: Exploring the relationship» (2012). I 2018 utga hun sammen med professor Jo Stigen, UiO, boken “Internasjonal strafferett. En innføring.» Dette var den første læreboken i dette faget på norsk.

Hun har arbeidet med internasjonale menneskerettigheter i over 10 år, spredt på oppdrag ute og i Norge. Dette har bl.a. omfattet jobb i Styrkebrønnen i Afghanistan (2007), som gjaldt rettssikkerhet og kriminalitetsbekjempelse, og i Moldova (2015-16). Sistnevnte gjaldt implementering av EMK, og hun arbeidet da også med bl.a. Europarådet, fengsler, barneavhør, rettssikkerhet og uavhengige dommere. Som ledd i et miniprojekt om EMD opprettet hun bl.a. en ressursgruppe for jurister. Hun har vært medlem av Menneskerettsutvalget i Dommerforeningen siden 2009, og leder siden 2011. I regi av Menneskerettsutvalget var hun prosjektansvarlig for et rettshjelpsprosjekt i Guatemala fra 2013-2018, og hadde da også en rekke opphold i Guatemala.

2. Vurdering:

På bakgrunn av bl.a. sin juridikum, doktorgrad, lange praksis som dommer og advokat, oppfyller hun kravene til faglig dyktighet. Hun er allerede bedømt som kvalifisert til, og utnevnt til, høye juridiske embeter.

Hun har bred kjennskap til det norske rettssystemet, jf. sin over 20 år lange praksis som dommer i både tingretten og lagmannsretten, i tillegg til praksis både som advokat og som politijurist. Dessuten har hun relevant juridisk yrkeserfaring gjennom sitt internasjonale arbeid og med sin doktoravhandling.

Hun har bred kjennskap til menneskerettighetene, og god skriftlig og muntlig fremstillingsevne på engelsk. Hun vil kunne lære tilstrekkelig fransk innen en akseptabel tidshorisont.

Hun er personlig egnet til stillingen, og oppfyller også kravene som er stilt mht. moralsk karakter og uavhengighet.

Hun har både anledning til, og opplyser at hun er motivert for, å sitte i stillingen i hele perioden.

Hun har ikke hatt befatning med så mange enkeltsaker som sannsynligvis kommer til behandling ved EMD, at det mer enn unntaksvis vil være behov for oppnevning av ad hoc-dommer.

Hun har internasjonal erfaring, og har bodd og arbeidet utenlands. Hun forventes å kunne bidra i utadrettet virksomhet.

Samlet sett vurderes hun som kvalifisert for stillingen.

b) Arnfinn Bårdsen

1. Formell bakgrunn:

Bårdsen (51 år) avla juridisk embetseksamen i 1992 ved Universitetet i Bergen. Han ble dr. juris i 1999, og har 26 års yrkespraksis etter eksamen.

Tidligere yrkeserfaring:

2008-dd	Dommer i Høyesterett
2003-2008	Lagdommer, lagmann/avdelingsleder og konstituert førstelagmann i Gulating lagmannsrett
1994-1995	Dommerfullmektig Jæren tingrett
1992-2003	Amanuensis, stipendiat og førsteamanuensis ved Det juridiske fakultet i Bergen

Etter avsluttede studier i 1992, fortsatte Bårdsen på universitetet, som forsker og foreleser. Han tok doktorgrad (dr. juris) i 1999 med en avhandling som hadde følgende tittel: «Krenkelser og klager: vilkårene for realitetsbehandling av private klager ved Den europeiske menneskerettighetsdomstolen». Etter å ha vært lagdommer og også hatt lederstillinger i lagmannsretten, ble han høyesterettsdommer i 2008. Siden da har han vært med å behandle et stort spenn av saker, herunder også viktige saker som gjelder EMK. Han har også representert Høyesterett nasjonalt og internasjonalt mer enn de fleste andre høyesterettsdommere, og har betydelig foredragsvirksomhet bak seg, samt et større forfatterskap, bl.a. om tema relatert til EMK. Han er leder av Høyesteretts faggruppe for sivilprosess, hovedredaktør i Norsk Lovkommentar, har ledet offentlig utvalg om «Ressursbruk og rettssikkerhet i

fylkesnemndene for sosiale saker» (NOU 2005:9), og vært medlem av tvistelovutvalget (NOU 2001:32).

Han har gjennom hele karrieren beholdt kontakt med det vitenskapelige miljøet, med veiledning og bedømmelse av doktorander ved universitetet.

2. Vurdering:

På bakgrunn av sin juridikum, doktorgrad, lange og verdifulle praksis, særlig som høyesterettsdommer, og faglige forfattervirksomhet, oppfyller han kravene til faglig dyktighet. Han er allerede bedømt som kvalifisert for, og utnevnt til høye juridisk embeter, bl.a. som høyesterettsdommer.

Han har bred og solid kjennskap til det norske rettssystemet, med bl.a. over 10 år som høyesterettsdommer, forutgående fem år som dommer/lagmann i lagmannsretten, øvrig relevant juridiske yrkeserfaring, og sin juridiske forfattervirksomhet.

Han har bred og omfattende kjennskap til menneskerettighetene, god skriftlig og muntlig fremstillingsevne på engelsk, men vil ha nytte av et franskkurs ved EMD.

Han er personlig egnet til stillingen, og oppfyller også kravene som er stilt mht. moralsk karakter og uavhengighet.

Han har både anledning til, og opplyser at han er motivert for, å sitte i stillingen i hele perioden.

Han har ikke hatt befatning med så mange enkeltsaker som sannsynligvis kommer til behandling ved EMD, at det mer enn unntaksvis vil være behov for oppnevning av ad hoc-dommer.

Han har internasjonal erfaring, og har et studieopphold i utlandet av noe varighet, men har ikke jobbet utenlands i lengre perioder. Han forventes å kunne bidra i utadrettet virksomhet.

Samlet sett vurderes han som kvalifisert for stillingen.

c) Jørgen Aall:

1. Formell bakgrunn:

Aall (60 år) avla juridisk embetseksamen i 1985 ved Universitetet i Bergen (UiB). Han ble dr. juris i 1994 med avhandlingen «Den europeiske menneskerettighetskonvensjons artikkel 6 og norsk straffeprosess», og har ca. 33 års praksis som jurist.

Yrkeserfaring:

1998- d.d.	Professor i rettsvitenskap, Universitetet i Bergen
2005	Konstituert lagdommer, Gulating lagmannsrett
1998- 2005	Professor II, Universitetet i Oslo (Norsk senter for menneskerettigheter)
1992-1998	Førsteamanuensis og professorstipendiat
1987-1992	Amanuensis og stipendiat i rettsvitenskap
1985-1987	Advokatfullmektig og advokat, Advokatene Aall og Johnsen

Aall har all sin praksis fra universitetet, bortsett fra tre år som advokatfullmektig/advokat og tre måneder som konstituert lagdommer. EMK, og dens betydning for Norge, har stått i sentrum for hans faglige interesse helt siden studietiden. Han har ved dette tilegnet seg inngående kunnskap til konvensjonens økende betydning i norsk rett gjennom de siste tyve år, og til hvordan konvensjonen spiller inn i møte med en rekke ulike nasjonale rettsområder. Han har et omfattende juridisk forfatterskap bak seg, hvorav mye er særlig relevant for arbeidet som dommer ved EMD. I tillegg til doktorgraden gjelder dette bl.a. «Domstolsadgang og domstolsprøving i menneskerettighetssaker» (TfR 1998, s. 1 – 181). Han har vært leder av Forskningsprogramutvalget ved Det juridiske fakultet (UiB), og leder for Forskergruppen for statsrett, internasjonal rett og menneskerettigheter (UiB). Aall har fagansvar for internasjonal rett, internasjonale menneskerettigheter mv. (UiB), og har vært leder eller medlem av en rekke nasjonale og internasjonale bedømmelseskomiteer, herunder doktorgrads- og professorbedømmelser – i noen tilfeller også førsteopponent. Han er medlem av redaksjonskomiteen for Nordic Journal of Human Rights (siden 2010).

Som advokatfullmektig/advokat arbeidet han bredt med både sivile saker og straffesaker, og hadde ganske mye prosedyre, særlig for tingretten, men også noe for lagmannsretten.

2. Vurdering:

På bakgrunn av bl.a. sin juridikum, doktorgrad, faglige forfattervirksomhet på høyt nivå og øvrige juridiske praksis, oppfyller han kravet til faglig dyktighet. Han er en rettskyndig person med anerkjent kompetanse.

Han har bred kjennskap til det norske rettssystemet, jf. bl.a. hans omfattende arbeid med menneskerettens innvirkning i både straffe- og sivilprosessen, og praksisen som advokatfullmektig/advokat og konstituert lagdommer.

Han har omfattende og solid kjennskap til menneskerettighetene, relevant juridisk, yrkespraksis, og god skriftlig og muntlig fremstillingsevne på engelsk, men vil ha nytte av et franskkurs ved EMD.

Han er personlig egnet til stillingen, og oppfyller også kravene som er stilt mht. moralsk karakter og uavhengighet.

Han har både anledning til, og opplyser at han er motivert for, å sitte i stillingen i hele perioden.

Han har ikke hatt befatning med så mange enkeltsaker som sannsynligvis kommer til behandling ved EMD, at det mer enn unntaksvis vil være behov for oppnevning av ad hoc-dommer.

Han har hatt studieopphold i Strasbourg, men har ikke internasjonal erfaring av særlig omfang utover det. Han forventes å kunne bidra i utadrettet virksomhet.

Samlet sett vurderes han som kvalifisert for stillingen.

Oslo, 24.05.2018

Yngve Svendsen
Innstillingskomiteens leder